

Stavový prostor (state space) a strategie pohybu v něm

- Stavový prostor, graf
- Strategie pohybu stavovým prostorem
- Prostor prohledávání

Problém batohu

Jsou dána přirozená čísla $n, M, c_1, c_2, \dots, c_n, w_1, w_2, \dots, w_n$. Nalezněte čísla x_1, x_2, \dots, x_n z množiny $\{0,1\}$ tak, aby

$$\sum_{i=1}^n x_i w_i \leq M \quad \sum_{i=1}^n x_i c_i = \max.$$

Je dáno n věcí, i -tá věc má váhu w_i a cenu c_i , dále batoh s nosností M . Nalezněte takovou sestavu věcí v batohu, aby nebyl přetížen a cena věcí byla maximální.

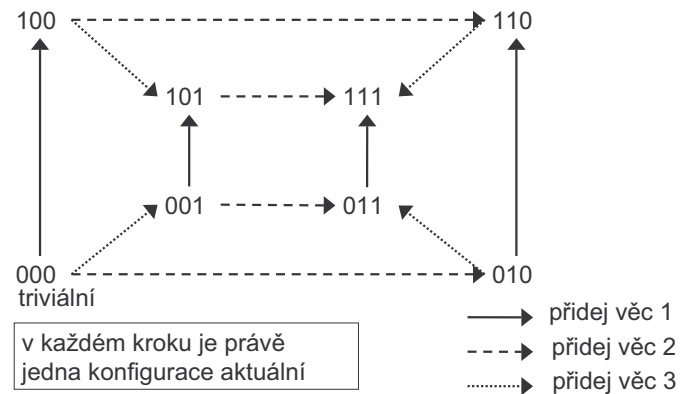
Instance a konfigurace

instance $n = 3, M = 6, C = \{10, 20, 30\}, W = \{2, 3, 5\}$

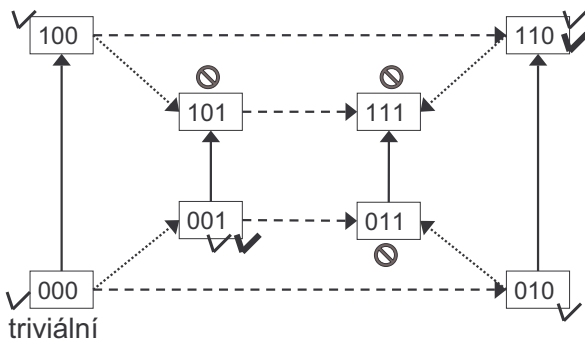
všechny konfigurace	x_1	x_2	x_3	$\sum x_i c_i$	$\sum x_i w_i$	
0	0	0	0	0	0	✓ triviální
0	0	1	0	30	5	✓ ✓
0	1	0	0	20	3	✓
0	1	1	0	50	8	⊘
1	0	0	1	10	2	✓
1	0	1	0	40	7	⊘
1	1	0	0	30	5	✓ ✓
1	1	1	1	60	10	⊘

řešení ✓
optimální řešení ✓

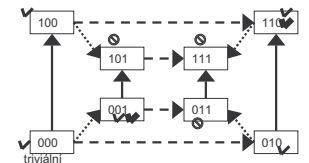
Průchod hladovým algoritmem

Hodnocení konfigurací

Vlastnosti

- Každý uzel je konfigurace
- Vloženou věc nelze vyjmout
- V grafu nelze zabloudit
- Následník každé konfigurace, pokud existuje, má větší celkovou váhu i cenu
- Následník každé nepřipustné konfigurace je nepřipustná konfigurace
- Odráží charakteristiky problému i algoritmu, který jej řeší

Stavový prostor

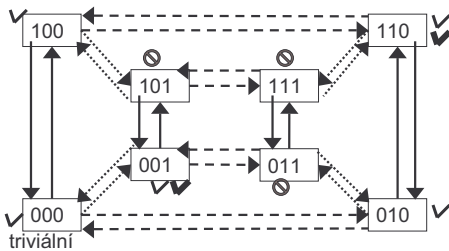
state space

- **Definice: stav**
Nechť $X = \{x_1, x_2, \dots, x_n\}$ jsou konfigurační proměnné problému Π . Nechť $Z = \{z_1, z_2, \dots, z_m\}$ jsou vnitřní proměnné algoritmu A řešícího instanci I problému Π . Pak každé ohodnocení s proměnných $X \cup Z$ je stav algoritmu A řešícího I .
- **Definice: stavový prostor**
Nechť $S = \{s_i\}$ je množina všech stavů algoritmu A řešícího I . Nechť $Q = \{q_j\}$ je množina operací $S \rightarrow S$ takových, že $q_j(s_i) \neq s_i$ pro všechna s_i, q_j . Pak dvojici (S, Q) nazveme stavovým prostorem algoritmu A řešícího I .

Graf stavového prostoru

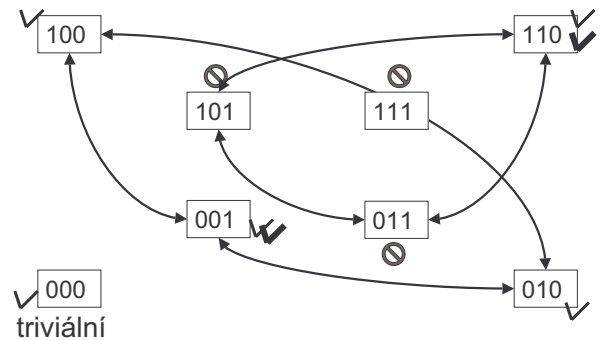
- Formální obrat, který dovolí přenést grafovou terminologii a algoritmy na stavový prostor
- **Definice: tah**
Nechť $s \in S$ je (jeden konkrétní) stav a $q \in Q$ operace. Pak aplikace $q(s)$ se nazývá tah.
- **Definice: graf stavového prostoru**
Nechť (S, Q) je stavový prostor algoritmu řešícího instanci problému. Pak orientovaný graf $H=(S, E)$, kde hrana $(e_i, e_j) \in E$ odpovídá tahu $s_j = q(s_i)$ pro $q \in Q$ se nazývá grafem stavového prostoru algoritmu.

Reverzní operace

- libovolnou vloženou věc lze vyjmout
- v grafu lze libovolně dlouho bloudit
- o následníku daného stavu nelze nic říci

Výměny

Stavový prostor je nesouvislý a proto bez doplnění dalšími operacemi neužitečný.

Problém obchodního cestujícího (TSP)

Dána množina n měst $C = \{c_1, c_2, \dots, c_n\}$. Pro každá dvě města c_i, c_j je dána vzdálenost $d(c_i, c_j) > 0$. Nalezněte uzavřenou túru, která prochází každým městem právě jednou a má nejmenší délku.

Dán graf $G=(V, E)$. Každá hrana (v_i, v_j) je ohodnocena vzdáleností $d(v_i, v_j)$. Nalezněte Hamiltonovu kružnici s minimálním součtem ohodnocení hran.

... optimalizační konstruktivní verze

Varianty TSP

- **Geometrický TSP:**
každý uzel ohodnocen souřadnicemi v rovině, každá hrana přímou vzdáleností (úplný graf)
- **Metrický TSP:**
vzdálenosti splňují trojúhelníkovou nerovnost $|AC| \leq |AB| + |BC|$
- **Obecný TSP:**
žádná podmínka pro vzdálenosti

Poznámka: hrana (v_i, v_j) neexistuje: vzdálenost $d(c_i, c_j)$ je nekonečná – formální nepříjemnost

Stavový prostor TSP

- Konfigurace: obecně podgraf grafu G (v závislosti na algoritmu kružnice, H. kružnice, cesta...)
- Uzel stavového grafu = podgraf G
- Operace: např. dvojjáměna na hranách

- Hrana stavového grafu = dvojjáměna nad G

Stav nebo cesta?

- Dosud probrané pojmy: úkolem je nalézt stav, který odpovídá (optimálnímu) řešení
- Některé úlohy (zejména UI): úkolem je nalézt cestu ke stavu (např. robotická manipulace scény)
- Stavový prostor je tedy množina posloupností akcí
- Což nebývá výhodné

Strategie pohybu stavovým prostorem

úplná, systematická
do hloubky, do šířky, nejlepší nejdříve
metoda větví a hranic (branch and bound)

nepřipadá Vám to povědomé?

Pohyb stavovým prostorem

- Aktuální stav, konfigurace příslušející aktuálnímu stavu
- Transformace aktuálního stavu pomocí operací (\rightarrow pohyb)
- Transformace nutno řídit \rightarrow strategie prohledávání
- Charakteristika algoritmu
 - stavový prostor
 - strategie prohledávání a ukončení
 - strategie prořezávání

Strategie

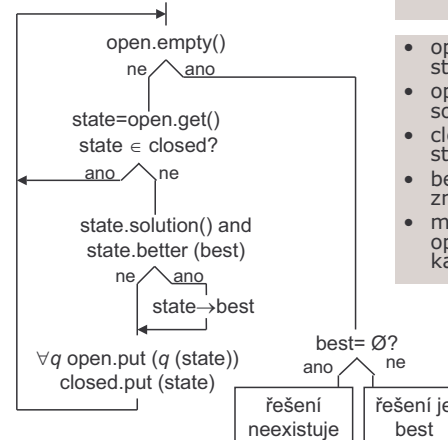
- Úplná strategie: navštívit všechny stavy kromě těch, o kterých víme, že nedávají (optimální) řešení

Do not leave any stone unturned, unless you are sure there is nothing under it (Pearl)

- Systematická strategie: úplná, navštívit každý stav nejvýše jednou

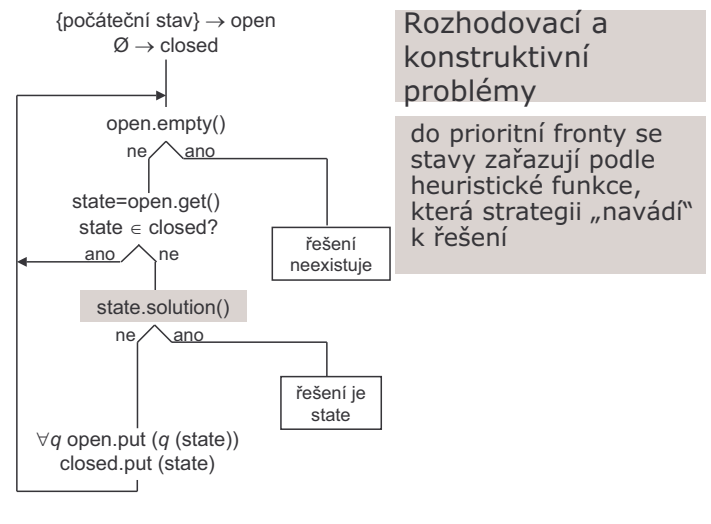
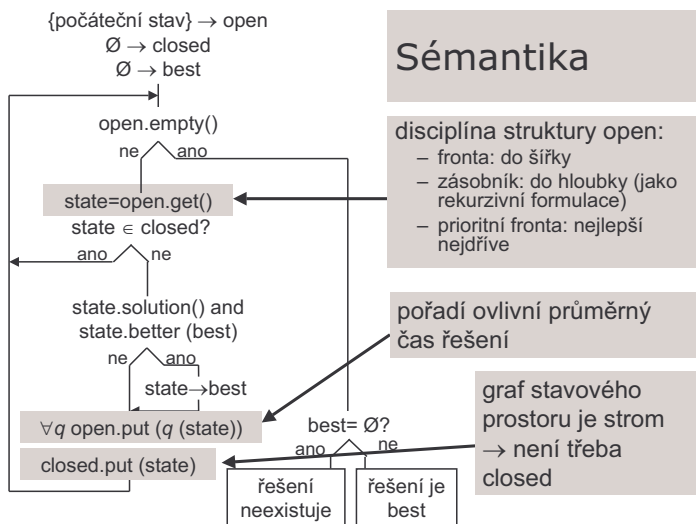
Do not turn any stone more than once (Pearl)

{počáteční stav} \rightarrow open
 $\emptyset \rightarrow$ closed
 $\emptyset \rightarrow$ best

Typická systematická strategie

- open, closed: množiny stavů
- open: neprozkoumaní sousedé, o kterých víme
- closed: prozkoumané stavy
- best, state: stavy, \emptyset znamená „žádný stav“
- metoda better srovnává optimalizační kritéria; každý stav je lepší než \emptyset

Vlastnosti systematických strategií

- Nejhorší případ roven hrubé síle
- V případě neexistujícího řešení tento případ nastane
- Naleznou řešení, existuje-li
- Naleznou optimální řešení

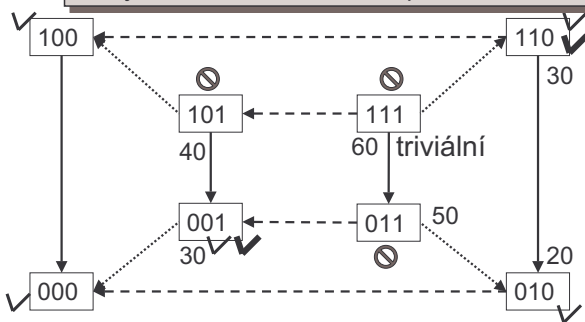
Vztah k A* a nejkratší cestě

- „Hledáme stavovým prostorem nejkratší cestu k řešení“
- Velikost grafu stavového prostoru u „neúnosných“ problémů rychle roste s velikostí instance
- A* předpokládá, že cena v každém uzlu závisí na tom, jak jsme se tam dostali → korekce ceny (label correcting)
- Cena uzlu ve stavovém prostoru záleží jen na konfiguraci (uzlu) → není třeba korekce (label setting)

Prořezávání

ve stavu s není řešení a cena < 30, stop této větvi ... proč?

111: není řešení, cena 60
 110: je řešení, cena 30, stop této větvi, návrat
 011: není řešení, cena 50 > 30, pokračuj
 010: je řešení, cena 20 < 30, stop této větvi, návrat

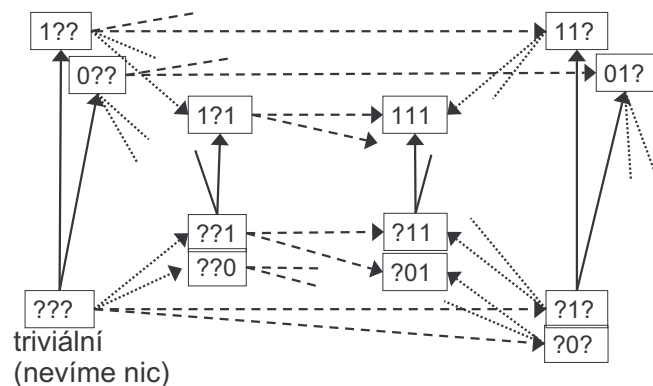

Prořezávání

- Na základě
 - dosud dosažené hodnoty optimalizačního kritéria
 - splnění omezujících podmínek
 - znalostí optimalizačního kritéria a omezujících podmínek
- můžeme vyloučit (prořezat) určité oblasti stavového prostoru (větve hledání)
- Odhady dolní/horní meze optimalizačního kritéria mohou pocházet i z jiných metod

Prostor prohledávání (search space)

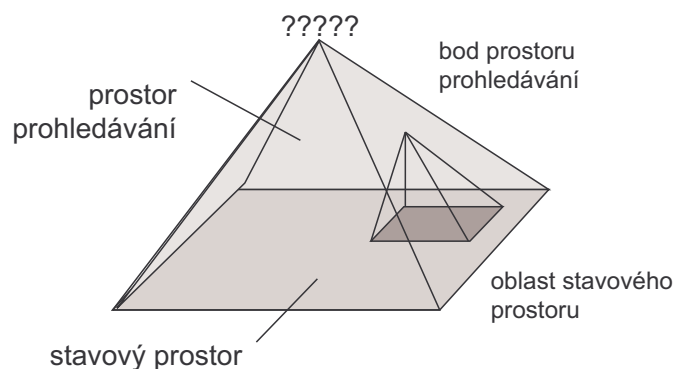
Postupné ohodnocování proměnných

Formalizace

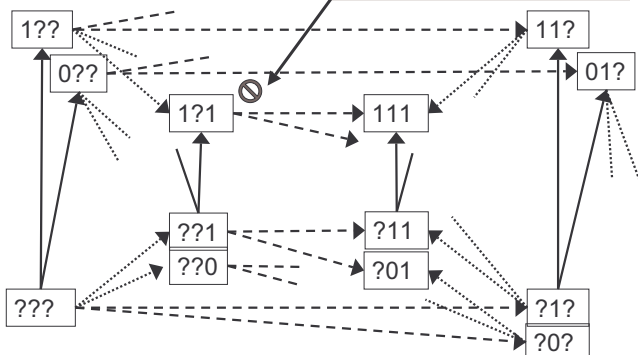
- ke každé konfigurační proměnné x_i přiřadíme pomocnou proměnnou z_i s významem „ x_i má platnou hodnotu“
- nebo
- rozlišíme stavový prostor, kde každému prvku přísluší jedna konfigurace, a prohledávací prostor, kde každému prvku přísluší množina konfigurací

Vztah ke stavovému prostoru

Prořezávání

vztahuje se k *oblasti* stavového prostoru

Pohyb v prohledávacím prostoru

- Typické strategie nebývají úplné, natož systematické
- Typický krok prohledávání:
 - vyber proměnnou
 - vyber hodnotu proměnné
- Možnost odvolat nastavení proměnné (backtracking)
- Podrobněji viz lokální heuristiky

Problém diskrétního rozmístění

- Dáno:
 - množina n modulů $K = \{k_1, \dots, k_n\}$
 - množina m pozic $P = \{p_1, \dots, p_m\}$, $m \geq n$
 - propojení modulů jako hypergraf $G(K, N)$, kde N je množina spojů n
 - cenová funkce $W(R, n)$, která pro každé přiřazení $R: K \rightarrow P$ odhadne cenu realizace spoje n .
- Nalézt:
 - prosté přiřazení $R: K \rightarrow P$ (rozmístění), které minimalizuje součet ohodnocení $W(R, n)$ přes všechny spoje.

Strategie

- Poznámka:
zobrazení R můžeme chápat jako
 - jednu proměnnou, s triviální hodnotou \emptyset , kterou měníme, až splní omezení (prosté zobrazení)
 - pro každý modul $k_i \in K$ jednu proměnnou r_i
- Strategie:
 - na začátku není rozmístěno nic
 - vybereme modul
 - vybereme pro něj nejlepší pozici
 - opakujeme, dokud nejsou rozmístěny všechny moduly